

ده فتوای مذهبی سیاسی

استادی، رضا

میان نسخه‌های قدیمی کتابخانه اینجانب دو کتاب است یکی به نام شصت مسأله (از فتوای مرحوم آیه الله العظمی حاج میرزا حسن شیرازی) گردآوری شده توسط مرحوم آیه الله حاج شیخ فضل الله نوری شهید، چاپ سال 1306 هجری قمری، و دیگری به نام لباس التقوی نوشته مرحوم سید جمال الدین واعظ، چاپ 1318 هجری قمری.

برای اینکه روشن شود خود کفایی ملت مسلمان، و بی‌نیازی آنان از بیگانگان، از خواسته‌های شرع انور بوده و روحانیت و مراجع تقلید شیعه حتی در آن روزها که این شعار طرفداران چندی نداشت و در اثر تبلیغات فریبنده، غالب مسلمانان شیفته اجناس خارجی بودند، و به پی آمدهای این نقشه شوم آگاهی نداشتند- مردم را اکیدا به اقدام در راه خود کفائی توصیه و سفارش می‌نمودند، بد نیست نوشته چند نفر از مراجع تقلید بزرگ شیعه حدود صد سال پیش را که از شاه آن زمان و دولت و مردم خواسته‌اند که در این راه کوشش کنند از دو کتاب فوق، و در پایان، کلامی از امام خمینی دامت برکاته را از صحیفه نور نقل کنیم.

1- یکی از مسلمانان آگاه نامه‌ای خدمت مرحوم میرزای شیرازی می‌نویسند و از اینکه دولت با وارد کردن اجناس خارجی مردم را به سوی مصرف آن کالاها سوق می‌دهد، شکایت کرده و می‌گوید در صدد اقدامی هستیم که در این راه، سودمند باشد. آن مرجع عالیقدر در پاسخ او چنین می‌نویسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

آنچه نوشته بودید از ترتب مفساد بر حمل اجناس از بلاد کفر به محروسه ایران صانها الله تعالی عن حوادث الزمان، صواب و همیشه ملتفت به آنها و اضعاف آن که مایه خرابی دین و دنیای مسلمین است بوده‌ام، و از اقدام شما در تهیه دفع آنها که باید از محض غیرت دین، و خیرخواهی مسلمین باشد، زیاده مسرور شدم، و البته به هر وسیله که ممکن باشد رفع این مفساد باید بشود.

در اعصاری که دولت و ملت در یک محل مستقر بود، چون زمان حضرت ختمی مآب صلی الله علیه و آله و سلم، تکلیف سیاست در این قسم از امور عامه در عهده همان شخص معظم بود و حال که... هر یک در محلی است، در عهده هر دو است، که به اعانت یکدیگر دین و دنیای عباد را حراست کرده، بیضی اسلام را در غیبت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه و صلی الله علیه و آله الطاهرین، محافظت نمایند، و با تقاعد و کوتاهی از یکی، امر معوق، و رعیت به امثال این بلاها مبتلا می‌شوند، و چونکه از ملت جز گفتن و تحریص و تخویف و تهدید، امری دیگر بر نمی‌آید، و انفاذ و اجراء با دولت است، تا از دولت کمال همراهی را نبیند اقدام نمی‌تواند نمود، و اگر بیند که دولت به تکلیف لازم خود اقدام دارد و در صدد بیرون آمدن از عهده آن کما ینبغی می‌باشد، البته ملت آنچه بر او، و شایسته از اوست خواهد کرد، و چگونه نکند که خود را از جانب ولی عصر عجل الله فرجه منسوب بر این امر، و حافظ دین و دنیای رعایای آن جناب و مسئول از حال ایشان می‌داند، و باید تمام مجهود خود را در نگاهداری اینها مبذول دارد... و تکلیف در این باب عمدتا بر ذوی الشوکه از مسلمین است، که با عزم محکم و مبرم در صدد رفع احتیاج خلق باشد به مهیا کردن ما یحتاج آنها، (چه رجاء ترک اموری که از منزه متداوله عادت شده، از اهل این زمان نیست) و منع فرماید نفس خود و رعیت را از غیر آن، بلکه منع از ادخال در ملک خود نماید، و بر این تقدیر انشاء الله تعالی آنچه تکلیف است در مقام پیشرفت این امر، از بیان و اعلان و نحو آن کوتاهی نخواهد شد. بحول الله تعالی و قوته، نسأل الله تعالی اعزاز الدین و نصره المؤمنین و قطع دابر المعاندین، ادام الله تعالی توفیقکم و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

2- در سال 1318 هجری قمری در اصفهان شرکتی به نام شرکت خیریه اسلامی، تأسیس می‌شود که بلکه بتواند با تولید منسوجات مناسب و جالب، مردم ایران را از مصرف پارچه خارجی بی‌نیاز گرداند، مرحوم سید جمال الدین واعظ رساله‌ای به نام لباس التقوی، در تشویق و ترغیب مردم به شرکت در این کار و همکاری و همیاری با آن می‌نویسد، در مقدمه این رساله فتاوی هشت نفر از مراجع تقلید بزرگ آن دوران چاپ شده است که در اینجا یاد می‌شود.

آیه الله العظمی حاج سید اسماعیل صدر رحمة الله علیه می‌نویسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

برکافهء مسلمین لازم است که قدر نعمت بزرگ تأسیس شرکت خیریهء اسلامی را که همانا خداوند اقدس جئت آلاؤه به برکت عنایت خاصهء امام عصر عجل الله تعالی فرجه به اهل اسلام عنایت فرموده، بدانند و فوائد کلیه و نتایج خیریه را که از استقرار و استدامه ان، عاید ملت و دولت و دنیا و دین خواهد گردید، ملتفت بشوند، و به دقت ملاحظه نمایند تا به حکم فطرت اصلیه خود، اداء شکر این موهبت بزرگ را علی الدوام فریضه ذمت خود شمارند...

لهذا رجاء واثق که هر گونه نقصان و خللی در موجبات استمرار آن متصور باشد... بروجه احسن تدارک پذیر گردد، و مسلمانان از گرفتاری به کفار، که آنی زندگانی به غیر متاع کفر نتوانند، برهند و مملکت محروسهء ایران از احتیاج به کفر مستغنی شود و به تأیید ملک علام عزّ اسمہ، به عکس سابق، تقویت اسلام و تضعیف کفر شود. انشاء الله تعالی پروردگار عالم جل ذکره ساعیان خیر را کامروا فرماید.

و السلام علی من اتبع الهدی، حرره اسماعیل بن صدر الدین العاملی.

3- آیه الله العظمی حاج میرزا حسین حاج میرزا خلیل رحمة الله علیهما می‌نویسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

تعاونوا علی البرّ و التقوی فان الله مع الذین اتقوا و الذین هم محسنون، فعلی هذا بسیار شایسته است که عموم رؤسای ملت و دولت در ترویج این شرکت خیریهء اسلامی به بذل جهد نمایند، البته بسیار بجا و به موقع است.

الراجی عبد ربّه الجلیل نجل المرحوم میرزا خلیل قدس سره.

4- آیه الله العظمی آقا سید محمد کاظم طباطبائی یزدی رحمة الله علیه می‌نویسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله علی ما انعم و له الشکر بما الهم و صلی اللّ علی سیدنا محمد و آله و سلم.

آثار و فوائد و منافع و عوائد این النظام، کمال وضوح دارد.

حسن این نظم ا بیان مستغنی است.

بسی شایسته و مناسب و به موقع و به محل است که عموم مؤمنین و کافهء متدینین، از هر صنف و هر نوع، هر یک به قدر مقدور و به وجه میسور، در تشبید اساس و ترویج این امر اهتمام، و بذل جهد و صرف همت نمایند، و هما ممکن از البسه و اقمشه خارجه متحرز باشند، بلکه سزاوار این است که در سایر جهات، حرکات و سکنات و کیفیات لباس و طعام و شراب و گفتار و زّی و کردار، از وضع و طرز کفارخ و د را بر حذر و بر کنار دارند.

قال الصادق صلوات الله عليه: و اوحى الله تعالى ال نبي من انبيائه: قل للمؤمنين: لا تلبسوا لباس اعدائى، و لا تطعموا مطاعم اعدائى، و لا تسلكوا مسالك اعدائى، فتكونوا اعدائى.

ان الله لا يغير ما بقوم حتى يغيروا ما بانفسهم.

حرره الاحقر محمد كاظم طباطبائى.

5- آية الله العظمى حاج ميرزا محمد غرورى شربىانى رحمة الله عليه مى نويسند:

امرى كه مصالح دينيه و دنوييه و رفاه حال عموم مسلمين و آبادى مملكت محروسه ايران و زيادتى آبروى ملت اسلاميه و ترقى دولت قاهره، عليه در آن باشد، بهتر از اين شركت اسلاميه بنظر نمى آيد. معلوم است تكليف متمكنين در ترويج اين مقصد و تشويق اهل اين مطلب و امداد آنها به مال و جاه زياده از ديگران است.... و السلام على اخواننا المؤمنين من الافقر الجانى محمد الغرورى الشربىانى

6- آية الله العظمى آخوند ملا محمد كاظم خراسانى رحمة الله عليه مى نويسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

چه بسيار شايسته كه... بذل مراحم در تمشيت اين شركت اسلاميه، كه خوشنودى حضرت حجت ارواح العالمين له الفداء و ترويج ملت بيضاء، و تقويت دولت عظمى، و اسباب آسايش عموم عباد و ترقيات خاصه قاطنين بلاد محروسه ايران است، فرموده و خودشان در لبس البسه مصنوعه اسلاميه مقدم، و به صدور امر در مساعدت اين مطلب مهم، وزراء عظام و اولياء فخام دولت را مفتخر فرمايند، و بر عموم رعايا و قاطبيه مسلمين لازم و متحتم كه... تاسى و متابعت نمايند و لباس ذلت را از خود خلع و به لبس لباس عزت البسه اسلاميه، صاحب شرع را خوشنود.

كهن جامهء خويش پيراستن به از جامه عاريت خواستن

الاحقر محمد كاظم خراسانى

7- آية الله العظمى حاج شيخ محمد حسن ممقانى رحمة الله عليه مى نويسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

سد ابواب حوائج مسلمين از ممالك خارجه، از نعم عظيمه اين عصر با بركت است، چقدر شايسته است كه عموم مسلمين با كمال شوق، و اتحاد كلمه در رواج آن، و هجر (اجتناب) منسوجات ممالك خارجه، كه سبب اختلال امور كاقهء مسلمين شده، جد و جهد نموده و اسلام را رو نفي تازه داده و به اتفاق كلمهء اسلاميه، مسلمين را آسوده نمايند، رجاء واثق كه ابناء دولت عليه از منافع عمومى دينى و ملكى آن غفلت نداشته انشاء الله تعالى در تقويت و اعانت و نشر اين امر مهم عظيم، اهتمام تمام خواهند فرمود.

و الله المستعان و منه التوفيق، من الاقل محمد حسن الممقانى.

8- آية اللق العظمى محدث عظيم الشأن حاج ميرزا حسين نورى رحمة الله عليه مى نويسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

به چه زبان شكر كنيم حضرت ايزد مئان را كه در عصر خود ديديم جمعى را كه حسب سلامتى فطرت و پاكى طينت و غيرت اسلاميت و تعصب مذهبيت در صدد رواج آيين دين و رونق كيش مسلمين بر آمده، در تهيه و تدارك اسباب تطهير و

تزکیه عمده اسباب زندگی از قذارت شبهات از جهات عدیده، همت گماشته تا مسلمانان به اعانت حضرت احدیت از مفسد ظاهریه و باطنیه آن آسوده شوند، علاوه بر مصالح دنیویه که بر هیچ ذی شعور مخفی نیست.

امیدواریم که خداوند جلت الؤه قلوب متمکنین از اعانت و نشر و ترویج این امر مهم دینی و دنیو را، مایل و راغب نموده که تمام مقدور خود را در انجام و اتمام آن مبذول دارند، ولی عصر صلوات الله علیه را از خود خرسند و مسرور نمایند و خویش را در زمره خدمه و کارکنان حضرت مقدسش در آورند.

حرره حسین النوری

9- آیه الله العظمی آقای میرزا فتح الله شیرازی معروف به شریعت اصفهانی رحمة الله علیه می نویسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

عمارت دیار و آبادی امصار بعد از معدلت سلاطین با اقتدار و امراء فرمان گذار، منوط به رواج تجارت است، و رونق ملک و دولت به ترقی صنایع اهل صنعت است، نان خود را بر سر سفره مردم خوردن، و به نعمت خویش منت از دیگری بردن، و خانه خود سوختن و چراغ اجانب برافروختن، و جامه خویش دریدن و کلاه بیگانه دوختن، نه کار عقلاء است، گفته اند: ملک از خردمندان و پرهیزکاری و دارای دیانت و دنیا داری و کمال ملت و جمال دولت باشد، البته اهتمام در آن فریضه همت بزرگان خواهد بود... معلوم است تساهل و تسامح در ترویج این مقصد را به هیچ گونه روا نخواهند داشت.

حرره الجانی المیرزا فتح الله الشیرازی الاصفهانی.

* ختامه مسک

10- امروز هم رهبر انقلاب اسلامی ما و مرجع بزرگ تقلید حضرت آیه الله العظمی خاج سید روح الله الخمینی دامت برکاته دهها بار مسأله لزوم اعتماد بخویش و خود کفائی را توصیه می نمایند از جمله خطاب به چند نفر از مخترعین که در تاریخ 59/9/17 خدمتشان رسیدند می فرمایند:

بسم الله الرحمن الرحيم

مهم این است که ایرانی ها بفهمند که خودشان می تواند کار بکنند... استقلال وقتی است که شما دیگر احتیاج به اینکه دستتان را دراز نکنید به خارج چیزی بگیری، نداشته باشید، مادامی که ما محتاجیم از دیگران چیز بگیریم مستقل نیستیم، مادامی که ما زراعتمان به اندازه ای نشود که دستمان پیش دیگران دراز نباشد وابسته هستیم، تا ما نتوانیم صنعت خودمان را برسانیم به آنجائی که دیگر محتاج به دیگران نباشیم وابسته ایم، باید همه کوشش کنیم، آنهایی که مخترع هستند، آنهایی که متفکر هستند، زراعین، کارخانه دارها، همه کوشش کنند که خودشان کار خودشان را انجام بدهند..

خداوند توفیق قدردانی از زحمات و خدمات روحانیت شیعه در طول تاریخ را از ما سلب نفرماید.